

VALSTYBĖS ĮMONĖ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
el. p. info@am.lt

2019-11-05 Nr. S-2589

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

VĮ Valstybinių miškų urėdija (toliau – VMU), susipažinusi su Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje pateiktu Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-12547 (toliau – Projektas), teikia žemiau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus.

1. Projektu nustatomi kriterijai ūkio subjektams, kuriuos atitikus, šie subjektai galės pirmumo teise įsigyti parduodamą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas (toliau – Medieną) aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti.

VMU išanalizavo 2019 m. teiktas Konkurencijos tarybos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kanceliarijos Teisės grupės išvadas ir pareikštą poziciją dėl panašaus pobūdžio išskirtinių kriterijų, kurie buvo pateikti nagrinėjant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 pakeitimo projektą. VMU nuomone, yra pagrįstų įtarimų, jog siekis užtikrinti konkrečių ūkio subjektų interesų tenkinimą parduodant jiems valstybinių miškų Medieną, savaime galėtų nulemti kitų Medienos pirkėjų diskriminavimą. VMU nuomone, Projekto nuostatos gali prieštarauti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau - SESV) nuostatoms, nes tokiu būdu gali būti sukuriamas rinkos ribojimas. Pagal SESV 38 ir 42 straipsnių nuostatas, miškų sektoriui netaikomas SESV I priedas ir 42 straipsnis, todėl jam be išimties galioja visos konkurencijos taisyklės. Tai pabrėžiama Europos Sąjungos naujojoje miškų strategijoje (11 išnaša – „Kadangi miškų sektoriui netaikomas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedas ir 42 straipsnis, jam be išimties galioja visos konkurencijos taisyklės.“). VMU įžvelgia požymių, kad, kai galimybė įsigyti Medieną, dalyvaujant aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti, suteikiama tik tam tikrai ūkio subjektų grupei, tai gali sudaryti palankesnes sąlygas šių ūkio subjektų ūkinei veiklai, lyginant su kitais ūkio subjektais. Dėl šios priežasties kyla abejonių, ar atitinkamos, palankesnėmis sąlygomis besinaudojančios, ūkio subjektų grupės dėl Projekto nuostatų nėra privileijuojamos, o kiti ūkio subjektai diskriminuojami. Dėl tokio reglamentavimo gali atsirasti ar atsiranda skirtingų konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog Europos Sąjungos miškų strategijoje, kuria remiamasi Projekto aiškinamajame rašte, nekalbama apie parduodamą medieną prioritetų tvarka. Strategijos 3.1 punkte įvardinant vadovaujamuosius principus, nurodoma, jog: „Miškų sektoriuje išteklių vartojimo efektyvumas reiškia miško išteklių vartojimą taip, kad poveikis aplinkai būtų kuo mažesnis, ir prioriteto suteikimą tai miško produkcijai, kurios pridėtinė vertė didesnė ir kuri sąlygoja daugiau naujų darbo vietų ir geresnį anglies balansą. Tokius kriterijus atitinka medienos naudojimas pakopomis (9 išnaša). Tam tikrais atvejais gali prireikti skirtingų modelių, pavyzdžiui, dėl paklausos pokyčių ar aplinkos apsaugos.“ 9-oje išnašoje nurodoma: „pagal pakopų principą mediena naudojama tokia prioritetų eile: medžio produktai, jų tarnavimo laiko pratęsimas, pakartotinis naudojimas, perdirbimas, bioenergijos gamyba ir tvarkymas“.

2. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Medieną pagal ilgalaikes ir pusmetines sutartis pirmiausia būtų parduodama didesnę vertę ir darbo vietas kuriantiems ūkio subjektams, kas leistų geriau užtikrinti Lietuvos socialinius ir ekonominius interesus, skatintų investicijas į medienos pramonę. Tačiau, peržvelgus Projekte nustatytus kriterijus, kyla abejonės ar pagal juos bus teikiama Lietuvai socialinė ir ekonominė nauda.

Projekte numatytas pirmasis kriterijus – „1) ūkio subjektas per paskutinius 3 kalendorinius metus medienos gaminiams gaminti panaudojo ne mažiau kaip 80 procentų įsigytos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų;“.

Atkreiptinas dėmesys, jog visi šie 80 procentų Medienos gali būti įsigyti iš užsienio šalių ūkio subjektų ir tai Lietuvai jokios ekonominės naudos neatneš. Taip pat pastebėtina, jog sudaroma galimybė pirmumo teise įsigyti valstybiniuose miškuose pagamintą Medieną net ir tada, kai ši žaliava nebus naudojama perdirbimui. Stambi įmonė, medienos gaminiams gaminti naudojanti ne valstybiniuose miškuose pagamintą Medieną, visada pirmumo teise galės minėtuose aukcionuose įsigyti nemažą valstybiniuose miškuose pagamintos Medienos kiekį perpardavimui. Atsižvelgiant į tai, siūlome kriterijų didinti iki 90 proc. (arba 100 proc.).

Projekte numatytas antrasis kriterijus – „2) vidutinis metinis ūkio subjekto sukurtų (užimtų) darbo vietų, tiesiogiai susietų su gaminių iš žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų gamyba, Lietuvos Respublikoje skaičius yra ne mažesnis kaip penki;“.

Atkreiptinas dėmesys, jog sukurtos darbo vietos, pagal šią Projekte pateiktą formuluotę, nebūtinai turi būti užimtose. Taigi jos gali būti nuolatos laisvos.

Projekte numatytas ketvirtasis kriterijus – „4) ūkio subjektas teisėtai pagrindais (kaip jam priklausantis ilgalaikis materialusis turtas, įskaitant turtą, įsigytą lizingo būdu) disponuoja gamybiniais įrenginiais, leidžiančiais perdirbti įsigytą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas;“. Tačiau šis kriterijus objektyviai nepamatuojamas ir gali būti lengvai išvengiamas formaliai įsigyjant bet kokius įrenginius, kuriuos nurodys, kaip gamybinius. Be to, neaiški šio kriterijaus socialinė ar ekonominė nauda Lietuvai.

3. Ūkio subjektams, kurie atitinka Projekte nustatytus socialinės ekonominės naudos šaliai kriterijus, Projektu suteikiama pirmumo teisė įsigyti Medieną tiek pirminiuose, tiek pakartotiniuose aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti. Remiantis kitų šalių praktika, siūlome Projektu nustatyti, kad šie ūkio subjektai pirmumo teisę turėtų tik pirmą kartą skelbiamuose aukcionuose, o pakartotiniuose aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti jie dalyvautų lygiomis teisėmis su kitais ūkio subjektais.

Laikinais einantis direktoriaus pareigas

Valdas Kaubė